

Simavi VAHİP, Prof. Dr.

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden (EÜTF) mezun oldu, uzmanlık eğitimini aldı ve çeşitli görevlerde bulundu. Halen EÜTF Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı'nda Affektif Hastalıklar Birimi sorumlusu olarak öğretim üyeliğini sürdürmektedir. Lityum Polikliniği (1985) ile başladığı uygulamalar ardından Türkiye'de ilk uzmanlaşmış birimlerden olan Affektif Hastalıklar Birimi'ni (1986) kurdu. Araştırma yönelimli farklı servislerin kuruluşunda sorumluluk üstlendi: EÜTF Psikiyatri Anabilim Dalı'nda Klinik Psikofarmakoloji ve Araştırma Servisi (1989); Affektif Hastalıklar ve Araştırma Servisi (1997) gibi. 1990-93 arasında EÜTF Bilimsel Aktivite Komisyonu üyesi, 1992-97 yılları ve 1999-2000 yılları arasında EÜTF Tıpta Sürekli Eğitim Komisyonu üyesi, 1993-2017 arasında EÜ-Beyin Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetim Kurulu üyesi, 2000-2003 arasında EÜTF Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı Başkanı olarak görev yaptı.

1991'de Virginia Üniversitesi'nde ve 1997'de California San Diego Üniversitesi'nde konuk öğretim üyesi oldu.

Türkiye Psikiyatri Derneği'nde çeşitli birim ve kurullarında görev aldı: Duygudurum Bozuklukları Çalışma Birimi (ÇB) Koordinatörü, Psikiyatride Sınıflandırma ve Tanısal Değerlendirme ÇB Koordinatörü (1998-99), Psikiyatride Araştırma BÇB üyesi, TPD Yeterlilik Yürütme Kurulu Üyesi, TPD-Bilimsel Toplantı Düzenleme Kurulu üyesi, TPD-Bilimsel Toplantı Düzenleme Kurulu-Bilimsel Program Alt Kurulu Başkanı, TPD Genel Başkan Yardımcısı (2011-2014), TPD Genel Başkanı (2014-2016), TPD Uluslararası İlişkiler Kurulu başkanı (2020-halen).

Türkiye Bipolar Bozukluklar Derneği başkanlığı (2010-13); Uluslararası Bipolar Bozukluklar Derneği'nde Board üyeliği (2007-11); EPA (Avrupa Psikiyatri Birliği) Ulusal Psikiyatri Dernekleri Konseyi Başkanlığı ve EPA-Yürütme Kurulu (*Executive Committee*) üyeliği (2019-21) yaptı ve 2019'da seçildiği EPA Yönetim Kurulu (*Board*) üyeliğini halen sürdürmektedir.

Başlıca ilgi ve çalışma alanları; başta bipolar depresyon ve manik kayma süreci ile bilişsel işlevler olmak üzere bipolar bozukluklar, metodoloji ve psikiyatride araştırma, psikiyatride sınıflandırma ve psikiyatri eğitimidir.

Beş kitapta editör, yirmiden fazla kitap bölümünde yazar olarak yer aldı. Ulusal ve uluslararası indekslerce taranan dergilerde 120'nin üzerinde makalede yazardır. TPD'nin sürekli eğitim ve sürekli mesleki gelişim dergisi **Psikiyatride Güncel** dergisinin kurucu Genel Yayın Yönetmeni olarak görev aldı, bu görevi beş yıl sürdürdü. Halen Yayın Yönetmen Yardımcılarından biridir. Çok sayıda ulusal ve uluslararası derginin Danışma Kurullarında görev aldı.

Türkiye Bipolar Bozukluklar Derneği'nin düzenlediği Araştırmacı Yetiştirme Güz Okulu'nda (1-5 Eylül 2009) Bilimsel Program Sekreterliği yaptı. Türkiye Psikiyatri Derneği Asistan Hekim Komitesi'nin düzenlediği **birinci** (Samsun, 23-25 Kasım 2018), **ikinci** (İzmir, 14-16 Şubat 2020) ve **üçüncü** (*çevrimiçi*; 9-10 ve 16-17 Ekim 2021) **Uygulamalı Bilimsel Araştırma Okulu** için Bilimsel Program Kurulu sorumluluğunu üstlenerek destek verdi.

İletişim: Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı, Affektif Hastalıklar Birimi, Bornova, İzmir 35100

Ömer AYDEMİR, Prof. Dr.

İzmir'de 1964 yılında doğmuştur. 1989 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden mezun oldu. Uzmanlık eğitimini 1995 yılında tamamladıktan sonra 1998 yılında Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı'nda yardımcı doçent olarak göreve başladı. Aynı kurumda 1999 yılında doçent ve 2005 yılında profesör unvanı aldı.

2001 yılında Celal Bayar Üniversitesi'nde duygudurum bozuklukları birimini ve programını kurdu. 2004-2011 yılları arasında Türkiye Psikiyatri Derneği Duygudurum Bozuklukları Bilimsel Çalışma Birimi'nin yöneticisi ve koordinatörü olarak çalışmıştır. 2013-2016 yılları arasında Bipolar Bozuklukları Derneği'nin başkanlığını yürütmüştür. Aynı zamanda 1997 yılından bu yana sağlıkta yaşam kalitesi çalışmalarını sürdürmektedir ve 2006-2009 yılları arasında sağlıkta yaşam kalitesi alanında Dünya Sağlık Örgütü işbirliğiyle Avrupa Birliği projesi tamamlamıştır. Sağlıkta Yaşam Kalitesi Derneği (SAYKAD) kurucu üyesidir ve 2011-2013 yılları arasında yönetim kurulu başkanlığını yürüttüğü dernekte halen 2. başkanlık görevi yapmaktadır.

Araştırma Alanları: Psikiyatride kullanılan pek çok değerlendirme aracının psikometrik çalışmasını yürütmüştür. Özellikle duygudurum bozukluklarında işlevsellik ve yaşam kalitesi alanlarında çalışmıştır. Tanı sistemleri, hastalık değerlendirme ölçekleri, ölçüm yöntemleri konusunda çok merkezli araştırmalarda yer almıştır.

Başlıca ilgi alanı duygudurum bozukluklarıdır. Depresyonun fenomenolojisi ve etiyojisi ile ilgili çalışmalar yürütmüştür. Aynı zamanda hem depresyonda hem de bipolar bozukluklarda kalıntı belirtiler, işlevsellik ve yaşam kalitesi ile ilgili çalışmaları ve yazıları bulunmaktadır. Duygudurum bozukluklarının remisyon evresinde hastanın bildirdiği sonlanım ile ilgili çalışmalar şu anda ilgilendiği konuların başında gelmektedir.

Ulusal indekslerce taranan dergilerde 100'ün üzerinde ve uluslararası indekslerce taranan dergilerde yaklaşık olarak 120 tane makalesi yayınlanmıştır. Editör, yazar veya çevirmen olarak 15 kitap veya kitap bölümü çalışması bulunmaktadır. Ayrıca Klinik Araştırmalar ve Metodoloji Programı (KAMP) ve Dünya Psikiyatri Birliği Kariyer Geliştirme Programında eğitici olarak görev almıştır.

© 2022 Türkiye Psikiyatri Derneği (Tanıtım için yapılacak alıntılar dışında Türkiye Psikiyatri Derneği'nin yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.)

ISBN: 978-605-73240-0-9

1. Baskı: Temmuz 2022, Ankara

Baskı Adedi: 1000

Kitap Yayın Yönetmenleri

Simavi VAHİP

Ömer AYDEMİR

TPD Yayıncılık Kurulu Adına

Kitap Sorumlusu

Ömer AYDEMİR

Yayın Hizmetleri

BAYT Bilimsel Araştırmalar Basın Yayın ve Tanıtım Ltd. Şti.,

Ziya Gökalp Cad. 30/31, 06420 Kızılay, Ankara

Tel: (0312) 431 30 62

www.bayt.com.tr

Baskı

Miki Matbaacılık San. Tic. Ltd. Şti.

Matbaacılar Sanayi Sitesi

1516/1 Cad, No: 27, Yenimahalle, Ankara

Tel (0312) 395 21 28

Baskı Tarihi: 30 Temmuz 2022

Psikiyatride Araştırmaya Giriş

Temel Konular
Sık Sorulan Sorular

Kitap Yayın Yönetmenleri

Simavi VAHİP

Ömer AYDEMİR

TÜRKİYE PSİKİYATRİ DERNEĞİ

İçindekiler

Yazarlar	vii
Sunuş	viii
Önyazı	ix

Psikiyatri ve Bilimsel Araştırma

Bölüm 1	Araştırma Metodolojisine Giriş	3
	<i>Solü SORİAS</i>	
Bölüm 2	Araştırma Yöntemleri	11
	<i>Yavuz AYHAN</i>	
Bölüm 3	Adım Adım Bir Araştırma Protokolü Hazırlamak Araştırma Arka Planından Yöntemi Kurgulamaya, Kaynak Taramadan Alıntı Yapmaya.....	25
	<i>Irmak POLAT, Serhan IŞIKLI</i>	

Ölçme, Değerlendirme ve İstatistik

Bölüm 4	Psikiyatrik Araştırmalarda Ölçme İşlemleri ve Psikiyatride Kullanılan Ölçeklere Genel Bakış	51
	<i>Ömer AYDEMİR</i>	
Bölüm 5	Araştırmalarda Örneklem Seçim Yöntemleri ve Örneklem Büyüklüğünün Hesaplanması	71
	<i>Ömer AYDEMİR</i>	
Bölüm 6	Temel İstatistik Kavram ve Yöntemler	81
	<i>Erhan ESER</i>	
Bölüm 7	SPSS ile Uygulamalı İstatistik	115
	<i>Hakan BAYDUR</i>	
Bölüm 8	Çoklu Değişkenlerle İleri İstatistik Yöntemleri: Ne, neden, ne zaman?	189
	<i>Ümit TURAL</i>	

Araştırma Etiği

Bölüm 9	Psikiyatride Araştırma Etiği	223
	<i>Cemal Hüseyin GÜVERCİN</i>	

Bir Araştırmanın Yayına Dönüştürülmesi

Bölüm 10	Araştırmayı Yayına Hazırlama Süreci	243
	<i>Abmıla EROL STENSTAD</i>	
Bölüm 11	Dergi Açısından Makale Değerlendirme Süreci	269
	<i>Aygün ERTUĞRUL</i>	
Bölüm 12	Psikiyatri Araştırmalarında Yayın Etiği	283
	<i>Emre BORA</i>	
Bölüm 13	Uygulama Örnekleriyle Çevrimiçi Kaynak Yazım Yönetimi Programları	293
	<i>Damla İŞMAN HAZNEDAROĞLU</i>	
Bölüm 14	Yazım İçin Kılavuz	
	İmla ve Dil Bilgisinden Kısaltmalar ve Sayıların Kullanımına	305
	<i>Özlem KUMAN TUNÇEL</i>	
Bölüm 15	Dergi Yayıncılığında Yeni Gelişmeler ve Gelecek	
	Olanaklar ve Sorunlar	317
	<i>Mehmet YUMRU</i>	

Yazarlar

Ömer AYDEMİR, Prof. Dr.

Manisa Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı

Yavuz AYHAN, Doç. Dr.

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı

Hakan BAYDUR, Doç. Dr.

Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü

Emre BORA^{1,2}, Prof. Dr.

¹*Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi, Psikiyatri Anabilim Dalı*

²*Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sinirbilimler Anabilim Dalı*

Almula EROL STENSTAD^{1,2}, Doç. Dr.

¹*Nöropsikiyatri Arşivi, Psikiyatri Yayın Yönetmeni*

²*Psikiyatri ve Psikoloji Bölümü, Mayo Klinik, Rochester, MN, ABD*

Aygün ERTUĞRUL^{1,2}, Prof. Dr.

¹*Türk Psikiyatri Dergisi, Yayın Yönetmeni*

²*Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı*

Erhan ESER, Prof. Dr.

Manisa Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı

Cemal GÜVERCİN, Doç. Dr.

Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı

Serhan İŞIKLI, Uzm. Dr.

İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Atatürk Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Psikiyatri Kliniği

Damla İŞMAN HAZNEDAROĞLU, Uzm. Dr.

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı

Özlem KUMAN TUNÇEL, Doç. Dr.

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı

Irmak POLAT, Öğr. Gör. Dr.

İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı

Soli SORIÄS, Prof. Dr.

Serbest Hekim, İzmir

Ümit TURAL, Prof. Dr.

The Nathan S. Kline Institute for Psychiatric Research, Orangeburg, NY, ABD

Mehmet YUMRU^{1,2}, Prof. Dr.

¹*Antalya Bilim Üniversitesi, Klinik Psikoloji Anabilim Dalı*

²*Klinik Psikiyatri Dergisi Editörü*

Sunuş

Psikiyatri diğer tıpta uzmanlık alanlarından farklı olarak insanın en bilinmezi ile uğraşan, bir yönü ile bilginin en fazla üretildiği ve değiştiği bir alanken diğer taraftan bilimin kurgusal çıkarımlarına ihtiyaç duymakta, doğa bilimleri ve sosyal bilimlerin keşim evreninde yer almaktadır. Bu açıdan paradigmalara oluştuğu ama aynı zamanda değiştiği, bu değişimin psikiyatrinin de ötesine taşıdığı bir çalışma alanıdır. Bu açıdan bilimsel araştırmalara ilişkin yöntemsel bilgiye ihtiyaç sanıldan çok daha fazladır.

Psikiyatrist, hastası ile karşılaşmasında bilgiyi kullanmak yanında aynı zamanda bilgiyi işleyen ve üretendir. Her bir zihin ile karşılaşma bir araştırmayı da zorunlu kılar. Sağaltım uygulamasında bizlere bulaşan, insanı sorgulamaya ve model oluşturmaya iten bu araştırmacı bakışın psikiyatride bilgiyi üreten ve sorgulatan güce evriliyor oluşu psikiyatrinin geleceği çok daha güvenli ve umutlu kılmaktadır. Bu bağlamda Psikiyatride Araştırmaya Giriş kitabının alanımızdaki araştırmaların yöntemsel ve kurumsal olarak güçlenmesine mihmandarlık yapacak olması son derece kıymetlidir. Elinizdeki kitap özellikle genç meslektaşlarımız için motivasyon oluşturacak, bilimsel bilginin niteliğini ve birikimini sağlayacaktır.

Bir uzmanlık derneğinin en büyük zenginliği mensupları ve alanın ihtiyaçlarını gözeterek mücadele geçmiş ve bunun en önemli yapı taşı olan bilimsel ürünleri ile dolu bir kitaplığı var edebilmesidir. Türkiye Psikiyatri Derneği kitapları bilimsel bilginin harmanlandığı, psikiyatrik uygulama sınırlarının tanımlandığı, alanında en yetkin bilim insanlarının kaleme alınan ruh sağlığı alanında uluslararası ölçekte örnek kaynaklardır. Kitaplığımıza yeni eklenen Psikiyatride Araştırmaya Giriş Kitabı önemli bir boşluğu dolduracak olup böylesi bir kitabın ruh sağlığı profesyonelleri için ulaşılabilir olması hepimiz için bir gurur kaynağıdır.

Bu eser ile alanın ihtiyacı olan bir kitap daha okuyucusu ile kavuşacak, derneğimizin bilim emekçisi mensuplarının ürettiği her ürün gibi bu kitap da bilimsel zenginliğimizi daha da perçinleyecektir.

Bu kıymetli eserin hazırlanmasında emeği geçen bilim, dayanışma ve etik adına bilgilerini bizlerle buluşturan meslektaşlarımız olan yazarlara, editörlere ve derneğimizin yayıncılık kuruluna Merkez Yönetim Kurulumuz adına şükranlarımızı sunuyor, paradigmaları değiştireceği ümidi ile bu kitabı tutan ellere, tüm bilim sevdalarına yeni bilgilerin kapısını aralayacak, yeni bilgileri üretecek ama ürettiğini de sorgulatacak keyifli okumalar diliyorum.

Bilim, Etik ve Dayanışma ile.

Ejder Akgün YILDIRIM

Türkiye Psikiyatri Derneği Başkanı

Önyazı

Bu kitabın öyküsü Türkiye Psikiyatri Derneği Asistan Hekim Komitesi (TPD-AHK) Samsun'da Uygulamalı Araştırma Eğitimi Okulu'nun birincisini düzenlediğinde (23-25 Kasım 2018) başladı. AHK program oluşturmak üzere bizlerden destek istemişti. Bizler de elimizden geldiğince bilimsel araştırma alanına giriş niteliğinde, gereksinime yönelik bir program hazırlayarak destek vermiştik. Uzmanlık öğrencilerine yönelik ve olabildiğince kapsamlı, eğitici ve etkin katılım temelli bir yaklaşımla oluşturduğumuz programa her kademden deneyimli ve yetkin eğiticilerin verdiği destekle oldukça yararlı bir okul geride kaldığında sonraki yıllarda yinelenmesi, gelenekselleşmesi ve eğitim notlarının kitaplaştırılması gibi konular konuşulmaya başlanmıştı.

TPD-AHK, Uygulamalı Araştırma Eğitimi Okulu'nun ikincisini (14-16 Şubat 2020'de İzmir) ve üçüncüsünü (9-10 ve 16-17 Ekim 2021; çevrimiçi) gerçekleştirerek bu okulu artık geleneksel duruma getirdi. Her üç okulda da bilimsel program ve eğitmeni desteğini sağlamayı sürdürdük. Üçüncü okul ile birlikte artık eğitim notlarının bir kitaba dönüştürülmesi de somut bir hedefti. Böylece hem daha yaygın yararlanılabilecek bir kaynağa sahip olacak hem de sonraki yıllarda düzenlenecek okullar için temel bir başvuru kitabı ortaya çıkacaktı. Elinizdeki **Psikiyatride Araştırmaya Giriş: Temel Konular, Sık Sorulan Sorular** kitabının öyküsü bu...

Kitap dört ana bölümden oluşmaktadır: **Psikiyatri ve Bilimsel Araştırma; Ölçme, Değerlendirme ve İstatistik; Araştırma Etiği; Bir Araştırmanın Yayına Dönüştürülmesi.**

Bilimsel araştırma konusunda çok sayıda akademisyen ve klinisyenin eğitiminde çok önemli bir yere sahip olan Soli Sorias **Araştırma Metodolojisine Giriş** bölümünü kaleme alarak yalın ve özlü anlatımı ile bilimsel araştırma felsefesine yönelimimiz için kapı araladı; psikiyatride araştırmanın diğer bilim alanlarından farklarına ve araştırmacının öne çıkan özelliklerine değindi.

Yavuz Ayhan **Araştırma Yöntemleri** bölümünde başlıca yöntemleri sıralayarak betimledi ve güncel bazı araştırma makalelerinden örneklerle daha anlaşılır kıldı. Betimleyici araştırmalar, açıklayıcı araştırmalar, çevrimsel araştırmalar, epidemiyolojik araştırmalar, zaman boyutuna göre araştırmalar, niceliksel ve niteliksel araştırmalar ele aldığı yöntemlerin bazılarıdır.

İrmak Polat ve Serhan Işıklı belki de en çok başvurulacak bölümlerden birini yazdılar. **'Adım Adım Bir Araştırma Protokolü Hazırlamak: Araştırma Arka Planından Yöntemi Kurgulamaya, Kaynak Taramadan Alıntı Yapmaya'** başlıklı bu yazıda hem araştırma protokolü hazırlamanın her evresini ince ince ele aldılar hem de yazının sonuna gerçek bir protokol örneği ekleyerek eğitici niteliğini yükselttiler.

Ömer Aydemir iki bölümde yazar oldu. Birincisi, topluluğumuzda konunun en yetkin uzmanı olduğu **'Psikiyatrik Araştırmalarda Ölçme İşlemleri ve Psikiyatride Kullanılan Ölçeklere Genel Bakış'**; ikincisi de **'Araştırmalarda Örneklem Seçim Yöntemleri ve Örneklem Büyüklüğünün Hesaplanması'**. Her iki bölüm de araştırma yapacak herkesin uygulamada karşılaştacağı bu önemli sorulara kapsamlı yanıt niteliğindedir.

Bilimsel araştırmaların önemli konularından birisi de istatistiktir. Bu kitapta uygulayıcıların zaman zaman zorlandığı istatistik ile ilgili konunun uzmanı üç değerli yazardan üç ayrı bölüm yer almaktadır. Halk sağlığı alanında yetkin bir akademisyen olan Erhan Eser yazdığı '**Temel İstatistik: Kavram ve Yöntemleri**' ile araştırma alanında yeni birçok meslektaşımız için zor görünen bir konuyu adeta adım adım öğretir biçimde okuyucuya sunmuş, meraklısına formüllerle de desteklemiştir. Hakan Baydur'un yazdığı bölüm '**SPSS ile Uygulamalı İstatistik**' başlığını taşımaktadır. Adından da anlaşılabilceğı gibi veri girişinden temel istatistiklerin uygulanmasına uzanan oldukça kapsamlı bir içerikle adım adım SPSS kullanarak istatistiksel işlem yapılması gösterilmektedir. Daha da önemlisi bu bölüm bir önceki bölümde ele alınan temel istatistiksel işlemlerin adım adım SPSS uygulamasını içermektedir. Okuyucuya kolaylık olması için Temel İstatistik bölümünden bir sonraki bölümde ilişkili SPSS uygulamalarına yönlendirme yapılmaktadır. İstatistik ile ilgili son bölüm, çalışmalarını ABD'de sürdüren meslektaşımız Ümit Tural'ın derin bilgi ve deneyimi ile çok yetkin ve anlaşılır şekilde kaleme aldığı '**Çoklu Değişkenlerle İleri İstatistik Yöntemleri: Ne, Neden, Ne zaman?**' başlıklı bölümdür. Bu bölümde de açıklayıcı bilgilendirmeler yanında SPSS uygulama adımları okuyucuya mükemmel bir eğitim olanağı sağlamaktadır.

'**Psikiyatride Araştırma Etiği**' Cemal Hüseyin Güvercin tarafından yalın ve anlaşılır bir dille kaleme alındı. Bu bölümde tarihsel arka plan ve acı deneyimlerden çeşitli ulusal ve uluslararası sözleşme, bildirge ve belgelere uzanan son derece kapsamlı bir bilgilendirme yanında araştırmalarda, özellikle psikiyatride özgü araştırmalarda etik ilkelerin ve ikilemlerin özüne ilişkin çok değerli belirlemelere yer verildi.

Bir araştırmanın yayına dönüştürülmesi süreci kitapta altı ayrı bölümün konusu oldu. İlkinde Nöropsikiyatri Arşivi-Psikiyatri Yayın Yönetmeni Almıla Erol Stenstad '**Araştırmanın Yayına Hazırlanma Süreci**' başlıklı bölümde bir araştırmacının dikkat edeceğı ve adım adım izleyeceğı yola ilişkin kapsamlı bilgiler sundu ve önerilerde bulundu.

Türk Psikiyatri Dergisi Yayın Yönetmeni Aygün Ertuğrul konuya bir başka açıdan baktı ve '**Dergi Açısından Makale Değerlendirme Süreci**' başlıklı yazısında araştırma yayınlamaya ilişkin deneyim süzgecinden damıtılmış çok değerli anımsatmalarla birlikte öneriler sundu.

Emre Bora tarafından yazılan '**Psikiyatri Araştırmalarında Yayın Etiği**' başlıklı yazıda her araştırmacının erkenden öğrenmesi ve içselleştirmesi gereken etik ilkeler gözden geçirildi. Kimler yazar olmalı, intihal, dilimleme, kopya yayın, uydurma yayın, çarpıtma yayın, atıf çiftlikleri, sahte-yağmacı dergi ve kongreler gibi olası yayın etiği ihlalleri ve riskli ortamlar tanıtılarak uyarılarda bulunuldu.

Son yılların en önemli gelişmelerinden birisi araştırmacılara büyük kolaylık sunan ve hız kazandıran kaynak yazım yönetimi programlarıdır. Damla İşman Haznedaroğlu '**Uygulama Örnekleleriyle Çevrimiçi Kaynak Yazım Yönetimi Programları**' başlıklı bilgilendirici ve uygulama örnekleriyle ele alınmış eğitici yazısında birçok okuyucu için yeni bir dönemin başlangıcını yaratmaya kararlı görünmektedir.

Gereksinim duyulan, yazarlara ve hatta hakemlere kılavuzluk yapmaya aday, çok yönlü, kapsamlı bir diğer önemli bölüm de Özlem Kuman Tunçel tarafından kaleme alındı. Bu bölüm '**Yazım İçin Kılavuz: İmla ve Dil Bilgisinden Kısaltmalar ve Sayıların Kullanımına**' başlığını taşımaktadır.

Kitabın son bölümü Klinik Psikiyatri Dergisi Yayın Yönetmeni Mehmet Yumru'nun yazdığı '**Dergi Yayıncılığında Yeni Gelişmeler ve Gelecek: Olanaklar ve Sorunlar**' başlıklı bölümdür. Dergi yayıncılığında bir yandan olanak gibi görünen açık erişim dergicilikten ücretli makale yayınlamaya uzanan yol, yağmacı dergiler, birleşen ve devleşen uluslararası dergi yayıncılığının yarattığı ortam ve yaşanan olumsuz gelişmelere karşı gelişmekte olan uluslararası tepkilere uzanan birçok konuyu bir solukta okuyacağınıza eminiz. Hatta bir şey yapmalı diyeceğinizi duyar gibiyiz.

Bu kitap araştırma alanına yeni başlayan meslektaşlarımız başta olmak üzere birçok meslektaşımıza psikiyatride bilimsel araştırma yapmanın farklı yönlerini sunmak ve yararlı bir başvuru kaynağı olmak umuduyla kaleme alındı. Elbette her araştırmacının daha ilk araştırmasından başlayarak yetkin olması beklenemez. Her iyi araştırmacının yaşam döngüsünde başlangıç, acemilik, gelişme ve olgunluk dönemlerinden söz edilebilir. Bir araştırmacı hangi dönemde olursa olsun, ilgiyi ve merakı sürekli kılması, alandaki güncel gelişmeleri ve ilgili tüm araştırmaları yakından izlemesi, uzmanlıklara, ekip çalışmasına ve ekip üyelerinin rol ve sorumluluklarına saygılı olması ve değer vermesi, kendi araştırmalarına da eleştirel gözle bakabilmesi, araştırmalarını kongrelerde sunarak ve dergilerde yayınlamak her fırsatta görüş ve değerlendirmeye açması, başta hakemler olmak üzere her kademden meslektaşlarının ve bilim insanlarının görüş ve değerlendirmelerine değer vermesi, yenilikçi ve yaratıcı düşünmesi, bilimsel metodoloji alanında yetkinleşmesi ve bilimsel araştırmanın ve ürünlerin yayımlandığı ortamların gerektirdiği etik ilkelere sıkı sıkıya bağlılığı sürdürmesi önemlidir. Aslında iyi bir araştırmacı olmak süreç içinde sayılan özellikleri içselleştirmeyi ve uygulamada bu özellikleri sürekli kılmayı gerektirir. Bu noktadan bakıldığında bu kitabın bu sürece katkıda bulunması en önde gelen dileğimiz.

Bugüne kadar düzenlenen üç TPD-AHK Uygulamalı Bilimsel Araştırma Okulu'na destek veren tüm TPD ve AHK yöneticileri, düzenleyiciler ve eğiticiler bu kitabın yayınlanmasına giden yolu açmışlardır. Tümüne içten teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Yazılarıyla bu kitabın ortaya çıkmasında emeği geçen tüm bölüm yazarlarına hem yayın yönetmenleri olarak hem de kitaptan tüm yararlanacaklar adına içten teşekkürlerimizi sunarız.

Başta araştırma dünyasına adım atan ya da atmaya niyetlenen tüm genç meslektaşlarımız olmak üzere tüm meslektaşlarımıza katkı sağlaması dileklerimizle...

Simavi VAHİP, Ömer AYDEMİR

Kitap Yayın Yönetmenleri

Psikiyatri ve Bilimsel Araştırma

1 Araştırma Metodolojisine Giriş

Soli SORİAS

Nobel tıp ödülü 1901'den 2022'ye kadar toplam 224 kişiye verildi. Bunlar içinde yalnızca iki tane psikiyatrist var:

- Julius Wagner-Jauregg: 1927'de sifilise bağlı bir demans olan paralizi jeneralde ateş tedavisini bulduğu için.
- Eric Kandel: 2000 yılında, nöronlarda bellek işlevinin fizyolojisi ile ilgili buluşları için.

224 tıpcı içinde yalnızca iki psikiyatrist. Buna karşılık, Nobel ödülü alan pek çok bakteriyolog, immünolog ya da biyokimyacı var. Freud dahil pek çok ünlü psikiyatrist Nobel ödülüne layık görülmemiş. Burada dikkat çekici bir nokta daha var: Wagner-Jauregg ile Kandel'in çalışmalarına bakarsak bunlar da bizim alışık olduğumuz psikiyatrik araştırmalara pek benzemiyor. Wagner-Jauregg, fiziksel bir hastalık için, organik bir tedavi buldu. Bir enfeksiyöz hastalık olan sifilisi başka bir intan olan malarya ile tedavi etti. Psikiyatrik olmaktan çok bir intaniye araştırması gibi. Kandel ise, kendisi psikiyatri eğitimi almış olsa da Nobel kazandıran araştırmaları baştan sona temel nörofizyolojiden ibarettir.

Bu neden böyle? Bizim ya da bizim gibi (yurt içinde ve yurt dışında) araştırmalar yapan psikiyatristlerin Nobel alma şansı yok mu?

Kanımcı, bu olasılık şimdilik çok düşük görünüyor. Çünkü **psikiyatri ve psikoloji, fizik ya da kimya kadar sağlam bilimsel temellere oturtulamamıştır**. Bu nedenle, gayrı resmi olarak fiziksel bilimlere “sert bilimler” (*hard sciences*), sosyal bilimlere de biraz küçümseyici bir biçimde “yumuşak bilimler” (*soft sciences*) sınıfları yakıştırılmıştır. “Hard science” sağlam temeller üzerinde duran, “soft science” ise temelleri kaypak anlamında kullanılıyor.

Wagner-Jauregg'in kendisi de bu hususu oldukça alaycı bir biçimde ifade etmiştir. Söylentiye göre, Wagner-Jauregg 1927'de Nobel'i kazandığında, kendisini tebrik eden psikanalist meslektaşlarına şöyle demiş: “*Tşkür ederim beyler, eminim bir gün sizler de Nobel alacaksınız. Ama tıp değil, edebiyat dalında*”.